

DE PRIMIS
 ABBATIBUS
 STABULETO-MALMUNDARIIS
 DISCEPTATIO III.

ADVERSUS

R. D. EDM. MARTENE.

Eminis meis de Abbatia Stabuleto-Malmundariensi Disceptationibus, Wirceburgi ante biennium impressis, Vindicias tandem opposuit R. D. Edmundus Martene. Libri, minori in folio editi, titulus ita habet: *Imperialis Stabulensis Monasterii jura propugnata adversus iniquas Disceptationes Ignatii Roderici de Abbatibus & origine Stabulensis ac Malmundariensis Monasterii. Vindice Domino Edmundo Martene, Presbytero & Monacho Benedictino e congregatione S. Mauri. Coloniae Agrippinae apud Viduam Slebusch. M. D. CC. XXX.*

Eti ita praefert titulus, constat attamen, nec esse impressas, nec prostare apud Viduam Slebusch. Adeo ne Coloniae Agrippinae quidem lucem aspexerunt. Et eorum, qui Typos ex habitu norunt, & aliorum, qui aliunde scire possunt, constans est haec opinio, prodiisse Leodii. Additur etiam Bibliopola Typographique nomen, quod propalare meum non est. Librorum, quemadmodum & liberorum, qui suos natales celant, apud eruditos cordatosque viros exile passim est pretium existimatioque non bona. Attamen non sine causa hoc consilio usus videtur Martenus. De Ecclesiae Leodiensis juribus Episcopalis ca primis tribus capitibus scripsit, quae a Typographo aut Bibliopola Leodiensi non poterant tuto edi. Amoliri, quo ad ejus fieri posset, ab eorum cervicibus molestiam omnem, viri boni erat. Neque est, quod Bibliopola Colonienfis, cujus videtur mentiri nomen, jure queratur. Videtur enim duntaxat, re ipsa non praefert, cum duae litterae, ad illud ex vero exprimendum, desiderentur. quod a Typographo studio factum esse, celebris Bibliopola Leodius viro nobili mihi que amicissimo indicare non dubitavit.

Titulo fallaci & dolofo reliqua respondent. Diceres propositum fuisse Religioso Vindici satyram scribere, ita maledictis & conviciis Vindicias suas explevit; ita

Studiosè collegit aut finxit , quæ invidiam mihi aut odium importare poterant. *Inscitia, audacia, impudentia, impostura, mendacii, malitia, mala fidei* aliorum facinorum aut vitiorum singulis in paginis abs Religioso Vindice summa confidentia postulor. Unum superat originale peccatum , quod mihi non exprobraverit. Puris tantum & veneni a *Presbytero & Monacho Benedictino e congregatione S. Mauri* proficisci posse, negaret unusquisque, nisi titulus affirmaret. Quanquam suspicetur forte quis , quod Viros probos & eruditos non paucos suspicari intelligo , & hic subesse titulo falsi plurimum. Sed istud examinare meum non est : hoc mihi incumbit, ut, quia falsa sunt & iniqua , quæ in me jaciuntur, ea repellam & dissipem. Id autem ita præstabo, ut Religiosi Vindictis maledicentiam non verbis aut maledictis, quod vetularum & infantium proprium est, sed re & factis, quod cordati scriptoris est, nervose & efficaciter castigem. Nam boni omnes ultro me ab *inscitia, temeritatis, & malitia* aliorumque , quorum per summam calumniam postulor, vitiorum aut flagitiorum scabie absolvent , si patuerit , me id, quod bono consilio sineque institueram, justis argumentis, dolo & fuce procul, sine pertinacia & jactantia evicisse, Unum est maledictorum genus , quod quia hac ratione propulsari non potest , alia propulsandum est.

Adolescens Patribus Societatis adscriptus, positus ex more rudimentis, Aquigranum missus sum humanioribus literis edocendis. Ibi dum majore , quam vires humerique ferebant, animi & corporis contentione, officio defungor, periculosissima hæmorrhagia involvor. Patrum, quam semper gratus commemorabo , paterna vere sollicitudine est quidem vis morbi repressa, sed non extincta. Recrudescerebat identidem , meque iterum & tertio, nihil minus opinatum, momento temporis vivorum consortio extrusura videbatur. Eo ego in discrimine, solita nihilominus pro virili Societatis pensa exsolvens, cum sex annos aut plus eo exegissem , videremque augeri in dies, dilabi autem spem ejus propulsandi, in eum me statum collocare constitui , ubi valetudinis curandæ occasio certior esset & magis obvia adjumenta. Igitur , his causis aliisque non nullis prolatis, missionem a R. P. Provinciali juxta Societatis leges petii. Scripsi etiam eadem super re A. R. P. Generali. Ille , dum Hujus literas expectat, responsorias ad me suas luculentissimo singularis benevolentia argumentis committatur. Hic meas secundo Id Aug. a. M. D. CC. XXV. scriptas, Francisco Harzheimio, erat is illi a literis scribendis , exhibet eo consilio, ut ab antiqua, quæ inter nos vigeat, consuetudine occasionem sumens mihi scriberet , meque a proposito revocaret. Scripsit Harzheimius 15. 7bris. 1725, quæ Virum Societatis studiosissimum illique æterna lege conjunctum scribere non dedecbat. Inter alia, *Verum est, inquit, causa dimissionem petendi sufficiens valetudo constanter afflictæ ; sed vereor, ne aura secularis officiat corpori & animæ ; mallet ego in Societate minus valere, & fractis etiam viribus inter Jesu Socios Deo servire, quam in seculo, quam optima gaudere valetudine* : Aliaque in hanc sententiam non pauca. In postremis literis : *Annuet quidem votis tuis A. R. P. N. literis ad te proxime dandis : erit tamen, credo, etiam his acceptis, tibi integrum agere quod volueris*. Interim in præsentissimum ab ingravescente hæmorrhagia vitæ periculum deductus, in arrepto consilio immotus perstiti atque tandem missione legitima ab eis nexibus, quibus Societati adstringebar , ita absolutus sum , ut Societatis amorem constanter retineam. *An enim, verbis utor Abbatis Oliveri, in causa prorsus simili, qui procul a suis hospites nactus sit instar Parentum bonos : is Patriæ semel redditus obliviscetur illos, ac non magis tanta hospitalium hominum in se merita omni officio ac pietate prosequetur?* Ita Societatem ingressus , ita eventu spem & consilia non frustrante, illa egressus sum,

Etsi, Hieronymo teste, apud Christianos non qui patitur, sed qui facit calumniam, miser est, fuerunt mihi tamen hæc de me ipso pluribus enarranda, ut atrocissimam refellerem, quam mihi Martenus facit, cum pag. 3. scribit, *me Societate pulsus propter mores minus bene compositos*. Alibi, quod pridie quam hæc prælo subjicerem a Viro e Societate candidissimo & doctissimo monitus sum, dicit: *me ex eadem propter mores inconditos ejectum*. Id autem, quia, ut ex superioribus manifesto liquet, injuriæ, contumeliæ & mendacii plenissimum est, jure meo peto, hanc ut maculam a nomine meo & existimatione removeat Vindex Religiosus. Ait quidem, se istud *ex literis Jesuitarum Colonienfium didicisse*. Id si ista esset, quod a Marteno jure peto, a Jesuitis Colonienfibus jure maximo peterem. Sed, ut verum fatear, animum adducere non possum, ut credam fuisse unquam aut esse nunc inter Jesuitas Colonienfes quemquam, quem me traducendi & lædendi mihi que nocendi libido tanto intervallo a veritatis charitatisque Christianæ semita seduxerit. Alii mihi visi sunt Sociorum Jesu mores, aliæ artes, quamdiu in eorum contubernio egi: neque in iis observavi quicquam, quare Societatis adversariis, quos inter Martenum accensere fas est, assentiam, qui verbo scriptoque jactitant, Jesuitas nunquam de iis bene loqui, qui suâ sponte eorum consortio excesserint.

Mihi assertus, quanquam invitabant suavissimi Parentes dulceque natale forum, eo tamen me non contuli, quia non promitteret abunde, quæ alendo ingenio facerent. quæ secundæ mihi semper erunt a valetudine curæ. Arbitratus sum, me utrumque ex animi sententia Wirceburgi consecuturum: neque falsus sum. Professorum ibi adscriptus numero, quod ab aliis negotiis superabat temporis, veteribus monumentis evolvendis consecrabam. Qua in re aliisque quam plurimis, consiliis, exemplo favorique Johannis Georgii ab Eckhard, Viri, dum viveret, ingenio & eruditione præstantissimi, plurimum debere me palam profiteor semperque animo gratissimo profitebor. Itaque dum Antiquitatis scrutor rudera, incido in Stabulensia & Malmundariensia Marteni ejusque in illa duplicis commatis observationes. Singula, sum enim Malmundarii natus, solito attentius expendo; dumque iis, Observationibus Martenianis inquam, Patriæ historiæ plus tenebrarum, quam lucis adspergi arbitror: lucem pro virili evolvere, tenebras propulsare constituo, unius veritatis studio patrique soli charitate ductus. Inde natæ geminæ Disceptationes, quas nunc tandem conatus est confutare Martenus.

Scribit, elucubratas a me fuisse antequam Ill. Eccardus Cl. Schannati Diœcesin Fuldensem impugnaret; latuisse aliquandiu ex metu; protrusas tandem in lucem, ut illatam Viro illustri injuriam ulciscerer. quæ singula a vero, quam quod maxime, aliena sunt. Dudum Eccardianæ *Animadversiones in Diœcesin Schannati Fuldensem* prodierant, cum animum ad scribendum appuli; neque ego Disceptationes meas momento temporis pressi: a calamo ad A. R. D. Censorem, hinc ad prælum delatæ sunt. Multo minus eas publici juris feci *Patroni injuriam ulturus*. Quam vero injuriam loquitur Martenus? Scilicet scripserat Eccardo, cum in *Animadversionibus* suis Schannato *uberem triumphandi materiem præbuisse*. At enim agebat adhuc, summo Reip. literariæ bono, inter vivos Vir immortalis memoriæ: Hyperaspista non indigebat; unus huic injuriæ, siquidem Martenus, quod verum est, arbitratur, eum a se injuria affectum, propulsandæ sufficiebat. Nunc forte, postquam vivere desiit, hyperaspista egere non nullis videbitur, quod Martenus, ejus cineribus insultans, scribat, suum oraculum *rei exitu confirmatum*: *Eccardi, inquit, argumenta sic protrivit Schannatus, ut plaudentibus ipsi cum Germanis, tum Gallis, victoriam ipsam superasse vide-*

deatur. Attamen neque etiam est, quod quisquam Eccardi se defenforem hic profiteatur. Impressi sunt Viri eruditissimi *Commentarii de rebus Francicis*: ii cum prodibunt, tum virorum doctorum partiumque studio vacuorum iudicium erit, uter victoriam superasse videatur. A publicis plausibus non semper certum victoriæ argumentum petitur. *Vir Cl. Henr. Christ. Senckenberg* Jurium Doctor, Schannati familiaris, Vindiciarum Schannatianarum editionem procuravit, eas excerpfit atque excerptas Auctoribus *Actorum Eruditorum* misit: hinc Lipsienses plausus. Eodem ex fonte plausus in *Actis Eruditorum Circuli Franconici*. Quanquam horum Auctor in eo Schannato applaudit, ubi minime applaudere debebat, quod Tomus II. *Commentariorum Eccardi* ostendet. Applausit Reverendis, Hugo Stivagiensis Abbas: neque applausit solum, sed Illustrissimi Corberonii, Præsidis Colmariensis Virique maximi, hortatibus provocatus, Eccardum peculiari libro confutare constituit. Primum folium ante menses omnino sexdecim Argentorati editum est in quarto. Sed, qua causa ignoro, mox prælo otium indictum. Hoc in folio scribit doctissimus Abbas, ideo se Schannati partes amplecti, quia in immunitatibus Fuldensibus totius O. B. immunitates impugnentur. In Marteno præter hanc, est etiam alia eaque, ut ei forte videtur, non levis causa, qua re Eccardo non admodum faveat. Scilicet ab hoc in *Annalista Saxone* edendo occupatus est: quod eum ita male habuit, ut doloris sensum dissimulare non potuerit, in Præfatione ad unum e tribus posterioribus Collect. Amplif. Tomis. Sane de Marteni plausibus quid sentiendum sit, ex ejus Vindiciis luculentissime colligere licet. Pagina 8. scribit, me Discept. I. *multa de Fuldensi privilegio & libertate garrere, quæ tam solide ab erudito & doctissimo viro Friderico Schannatio adversus Eccardum refutata fuerint, nihil ut jam dicendum super sit.* Eadem pari confidentia repetit pag. 131. Attamen si quæram ex Marteno, ubi Schannatus eorum, quæ de Fuldensi privilegio scripsi, quicquam refutaverit, ex ejus Vindiciis ne verbum quidem, quod iis, quæ a me observata sunt, opponatur, afferre poterit. Immo si ex Schannato quæram, an Disceptationes meas legerit, cum Eccardo respondebat, sibi lectas & visas negabit. et tamen Martenus ab eo confutatas scribit. Ita comparati sunt Viri religiosi plausus: sunt vota, sunt pia desideria: Eccardum confutatam cuperet: hac causa confutatam putat.

Tot verbis præfandi necessitas mihi a Marteni calumniis imposita. Reliqua nunc paucis. Prima Disceptatione primorum Abbatum Stabuleto-Malmondariensium emendatam ab Adversario seriem emendaveram, ostenderamque eos non fuisse simul Episcopos. Huic Vindiciarum Martenianarum opponitur pars prima: cui nunc oppono Disceptationem hanc ordine tertiam, in partes duas divisam. Prima pars Abbatum seriem, ut erat a me emendata propugnat: Secunda contendit iterato, Abbates primos non fuisse Episcopos. Hæc ego Colonia Agrippinæ scribo & edo, ibi, cum ex itinere Belgico Wirceburgum redirem, morbo interceptus & ab eodem in hanc diem retentus. Librorum mihi supellex est omnino curta; sed tamen cum armorum, quibus olim utebar, aciem nec retuderit nec fregerit Adversarius, non admodum doleo, quod ob librorum penuriam novis pugnare nequeam. Immo lætor, quod res meæ ita comparatæ sint ut novis non indigeam.

Disceptatione secunda de dignatione, ornamentis & prærogativis Monasteriorum Stabulensis & Malmondariensis egeram. Huic est opposita Martenianarum Vindiciarum pars secunda. Cui parti suo loco & tempore, sed tamen brevi, Disceptationem quartam opponam; de ea ex hac tertia præjudicium esto. Nam ut Martenus sui, ita ego quoque mei ubique similis ero.